

Vergaderjaar 2013–2014

21 501-34

Raad voor Onderwijs, Jeugd, Cultuur en Sport

Nr. 223

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 18 februari 2014

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 4 februari 2014 inzake de OJCS-Raad¹ (Kamerstuk 21 501-34, nr. 221). Bij brief van 17 februari 2014 hebben de Minister en de Staatssecretaris deze beantwoord. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

De adjunct-griffier van de commissie,
Verstraten

¹ Onderwijs, Cultuur, Jeugd en Sport Raad.

Inhoudsopgave	blz.	
I	Vragen en opmerkingen uit de fracties	2
	1. Algemeen	2
	2. Geannoteerde agenda OJCS-Raad 24 februari 2014	2
	2.1. Efficiënt en innovatief onderwijs	2
	2.2. De uitkomsten van de recente PISA- en PIAAC-onderzoeken in relatie tot het verbeteren van vaardigheden en employability	3
	3. Verslag OJCS-Raad 25 en 26 november 2013	3
	3.1. Oriënterend debat convergentie media en richtlijn audiovisuele mediadiensten	3
II	Reactie van de Minister en de Staatssecretaris	4

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de OJCS-Raad op 24 februari 2014 en het verslag van de OJCS-Raad van 25 en 26 november 2013 en hebben een aantal vragen aan de Minister.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de voorliggende agenda. Zij hebben een aantal vragen en opmerkingen.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de onderhavige stukken en hebben naar aanleiding van deze nog een aantal vragen.

2. Geannoteerde agenda OJCS-Raad 24 februari 2014

2.1. Efficiënt en innovatief onderwijs

De leden van de VVD-fractie vragen wat de inzet van Nederland zal zijn tijdens de top over digitaal en open onderwijs. Binnen Nederland loopt de discussie nog. De voornoemde leden vragen hoe de Minister voornemens is te verkennen welke thema's binnen open en online onderwijs het debat beheersen, welke consequenties dat voor het Nederlandse onderwijsbestel heeft en hoe de Kamer de komende tijd bij dit debat betrokken wordt. Welke samenwerking is al zichtbaar binnen Europa en welke samenwerking is al zichtbaar tussen instellingen en bedrijfsleven? Is er Nederlandse regelgeving die samenwerking belemmert? Nederland is het enige EU-lidstaat dat geen landen-specifieke aanbevelingen op het terrein van onderwijs heeft dit jaar, waarom is dit het geval? Zal Nederland ook geen deel uit gaan maken van de *peer reviews*, zo vragen deze leden.

De leden van de SP-fractie vragen de Minister hoe zij gaat voorkomen dat onderwijs slechts als economisch instrument wordt gezien. De leden erkennen dat onderwijs en arbeidsmarkt niet geheel los van elkaar gezien kunnen worden, maar zij vrezen dat de waarde van onderwijs uitsluitend in het licht van de economie wordt gezien. Graag horen zij van de Minister hoe zij de brede maatschappelijke waarde van onderwijs gaat bewaken in de ambities van Europa om tot «efficiënter» onderwijs te komen.

De leden van de D66-fractie vragen de Minister welke versterkte Nederlandse inzet op digitaal onderwijs zij precies bedoelt en hoe dit zich verhoudt tot hetgeen de Europese Commissie voorstelt.

2.2 De uitkomsten van de recente PISA- en PIAAC-onderzoeken in relatie tot het verbeteren van vaardigheden en employability

De leden van de VVD-fractie constateren dat, als het gaat om kwaliteitsborging en aansluiting met de arbeidsmarkt in het beroepsonderwijs, er een grote rol weggelegd is voor het Eqavet-netwerk. Wie vertegenwoordigen Nederland in dit netwerk en hebben deze vertegenwoordigers gemeenschappelijke doelstellingen? Zo ja, welke zijn dit? Is Eqavet volledig gefinancierd door de overheid, en zo nee, wat is het Nederlandse aandeel in de financiering? Verder vragen de voornoemde leden welke aanbevelingen er de afgelopen jaren uit het Eqavet-netwerk zijn gekomen en hoeveel daarvan concreet zijn toegepast in Nederland (of elders in Europa). Ook willen zij weten welke aanbevelingen dit dan zijn. Staat het resultaat van het netwerk in verhouding tot de kosten, zo vragen zij tot slot.

De leden van de SP-fractie benadrukken dat onderwijs in handen van de individuele lidstaten thuishoort. Zij staan dan ook achter de inzet van Nederland om er nogmaals op te wijzen dat het aan de lidstaten is om beleidsconsequenties te verbinden aan de PISA- en OESO-studies. De voornoemde leden zien ook dat de Minister verder wil inzetten op het belonen van prestaties en het verder inzetten op toptalent. De leden vrezten hiermee een eenzijdige benadering van onderwijs en wijzen op de risico's van de afrekencultuur in het onderwijs. Ook de discussie over de prestaties en vereiste vaardigheden voor het mbo² is een discussie die hoofdzakelijk in Nederland zelf gevoerd dient te worden.

De leden van de D66-fractie constateren dat het kabinet van mening is dat de prestaties in het mbo nog verder omhoog moeten omdat de taal- en rekenvaardigheid niet voldoende zou zijn. Graag ontvangen de genoemde leden een uiteenzetting over hoe de Minister dit wil bereiken en welke middelen zij daarvoor wil inzetten. Tevens merken deze leden op dat er reeds sprake is van een «avoisering» in het beroepsonderwijs, waarbij er steeds meer aandacht is voor algemeen vormend onderwijs ten koste van het praktijkonderwijs. De genoemde leden vragen de Minister uit te leggen of de focus op het verder verhogen van de prestaties van taal- en rekenvaardigheid het leren van vakmanschap in het beroepsonderwijs niet nog verder onder druk zal zetten.

3. Verslag OJCS-Raad 25 en 26 november 2013

3.1. Oriënterend debat convergentie media en richtlijn audiovisuele mediadiensten

De leden van de D66-fractie zouden graag van het kabinet uitleg krijgen over de posities van de verschillende lidstaten inzake het groenboek over convergentie van de audiovisuele media. Kan het kabinet een korte opsomming en uiteenzetting geven van de posities van de verschillende lidstaten en daarbij tevens vermelden wat de belangrijkste aandachtspunten en kanttekeningen zijn? Tevens vragen de leden of het kabinet kan toelichten welke lidstaten de Nederlandse positie steunen, en welke lidstaten de Nederlandse positie juist niet steunen en welke argumenten zij daarvoor aanvoeren.

Ook merken de genoemde leden op dat het kabinet nog steeds van mening is dat er lichtere Europese regels moeten komen voor reclame en sponsoring. De leden zijn nog niet overtuigd van het nut en de noodzaak hiervan. Graag ontvangen zij een heldere toelichting op welke punten

² middelbaar beroepsonderwijs.

deze regels over reclame en sponsoring lichter zouden moeten worden. Tevens vragen de genoemde leden om een toelichting inzake de positie van andere lidstaten op dit punt.

II Reactie van de Minister en de Staatssecretaris

1. Inleiding

De Minister en de Staatssecretaris danken de leden van de fracties van VVD, SP en D66 voor hun inbreng en betrokkenheid bij de onderhavige EU-dossiers.

2. Geannoteerde agenda OJCS-Raad 24 februari 2014

2.1. Efficiënt en innovatief onderwijs

De leden van de VVD-fractie vragen wat de inzet van Nederland zal zijn tijdens de top over digitaal en open onderwijs. Binnen Nederland loopt de discussie nog. De voornoemde leden vragen hoe de Minister voornemens is te verkennen welke thema's binnen open en online onderwijs het debat beheersen, welke consequenties dat voor het Nederlandse onderwijs-bestel heeft en hoe de Kamer de komende tijd bij dit debat betrokken wordt. Welke samenwerking is al zichtbaar binnen Europa en welke samenwerking is al zichtbaar tussen instellingen en bedrijfsleven? Is er Nederlandse regelgeving die samenwerking belemmert?

De Minister licht toe dat internationaal de meeste aandacht in de discussie uitgaat naar het open en online hoger onderwijs. Vanzelfsprekend volgt zij de thema's in deze discussie nauwgezet, zoals zij dat ook bij de ontwikkelingen op het terrein van open en online hoger onderwijs bij Nederlandse instellingen doet. In dit kader organiseert de Minister samen met SURF, VSNU en de Vereniging Hogescholen het Open en Online Education symposium tijdens de internationale Open Education week van 10 tot en met 15 maart 2014. In Europees verband zet de Minister zich in voor onder andere de uitwisseling van best practices en samenwerking op het gebied van kwaliteitszorg en accreditering van online hoger onderwijs. De verschillende accreditatie-organisaties, waaronder de NVAO, zijn in Europees verband al hun samenwerking aan het verkennen. Een voorbeeld van Europese samenwerking tussen de Open Universiteiten is de European Association of Distance Teaching Universities (EADTU), dat ook het platform OpenupEd coördineert. Dit platform biedt met steun van de Europese Commissie via www.OpenupEd.nl massive open online courses (MOOCs) van Europese open universiteiten aan. Een nieuw Europees voorbeeld is EMMA (European Multi MOOCs Aggregator), dat momenteel een platform opstart waar bestaande MOOCs kunnen worden aangeboden door Europese instellingen in verschillende Europese talen. De ontwikkelingen in Nederland en de Europese Unie zullen een belangrijk ingrediënt zijn voor de volgende Strategische Agenda voor het hoger onderwijs. De Kamer wordt daarover geïnformeerd. Zoals zij aangaf in de brief van 8 januari 2014 aan de Kamer over open en online hoger onderwijs (Kamerstuk 31 288, nr. 362), is de Minister niet voornemens nieuwe wet- en regelgeving te introduceren. Haar beeld is dat de huidige wet- en regelgeving en de doorvertaling daarvan in het accreditatie- en inspectieproces de eerstkomende jaren volstaat. Zij heeft geen signalen dat de regelgeving belemmerend zou zijn voor (Europese) samenwerking.

De leden van de VVD-fractie constateren dat Nederland de enige EU-lidstaat is die dit jaar geen landen-specifieke aanbevelingen op het terrein van onderwijs. Zij vragen de regering waarom dit het geval is? De Minister geeft aan dat de Europese Commissie selectief gebruik maakt

van het instrument van landenspecifieke aanbevelingen, en dit alleen inzet voor landen met duidelijke verbeterpunten, waarvoor bovendien in de ogen van de Commissie ook nog geen toereikende beleids- c.q. hervormingsmaatregelen zijn ingezet. De Commissie heeft bij de presentatie van de landenspecifieke aanbevelingen toegelicht dat Nederland een goed werkend onderwijsstelsel heeft en op schema ligt om de eigen Europa 2020-streefcijfers te halen³. Nederland heeft de Europese streefcijfers op het terrein van voortijdig schoolverlaten en het percentage hoger opgeleiden al gehaald. Het relatief hoge niveau van het Nederlandse onderwijs blijkt ook uit de positieve resultaten die Nederland boekt in internationaal vergelijkend onderzoek, zoals PISA en PIAAC. Hoewel Nederland in 2013 geen landenspecifieke aanbeveling op het terrein van onderwijs heeft ontvangen, heeft de Europese Raad wel aanbevolen om bij het terugdringen van het overheidstekort de uitgaven op gebieden die rechtstreeks van belang voor de groei zijn, zoals onderwijs, innovatie en onderzoek, te ontzien. Het kabinet heeft hierop bevestigd dat het hecht aan een zo groeivriendelijk mogelijke invulling van het begrotingsbeleid (Kamerstuk 21 501-20, D).

Zal Nederland ook geen deel uit gaan maken van de *peer reviews*, zo vragen de leden van de VVD-fractie. De Minister licht toe dat binnen het kader van Onderwijs en Opleiding 2020 diverse *peer reviews* plaatsvinden. Deze worden geïnitieerd binnen de verschillende groepen, afhankelijk van de behoeften van de lidstaten. In de afgelopen periode heeft Nederland diverse keren deelgenomen als *reviewing country*, het meest recent bij het mbo.

De leden van de SP-fractie vragen de Minister hoe zij gaat voorkomen dat onderwijs slechts als economisch instrument wordt gezien. De leden erkennen dat onderwijs en arbeidsmarkt niet geheel los van elkaar gezien kunnen worden, maar zij vrezen dat de waarde van onderwijs uitsluitend in het licht van de economie wordt gezien. Graag horen zij van de Minister hoe zij de brede maatschappelijke waarde van onderwijs gaat bewaken in de ambities van Europa om tot «efficiënter» onderwijs te komen. De Minister geeft aan dat de waarde van onderwijs inderdaad zeker niet uitsluitend in het licht van de economie moet worden gezien. In de raadsconclusies over efficiënt en innovatief onderwijs die op de OJCS-Raad van 24 februari aan de orde komen wordt dan ook benadrukt dat onderwijs en opleiding een essentiële bijdrage hebben bij het bevorderen van sociale cohesie en actief burgerschap.

De leden van de D66-fractie vragen de Minister welke versterkte Nederlandse inzet op digitaal onderwijs zij precies bedoelt en hoe dit zich verhoudt tot hetgeen de Europese Commissie voorstelt. De Minister licht toe in de brief van 8 januari 2014 over open en online hoger onderwijs (Kamerstuk 31 288, nr. 362) te hebben aangegeven wat haar inzet voor digitaal hoger onderwijs is. De Minister daagt alle instellingen voor hoger onderwijs uit na te denken hoe zij open en online onderwijs kunnen benutten, passend bij hun profiel. De mogelijkheden van open en online onderwijs ziet de Minister als aanvulling op het campusonderwijs en nadrukkelijk niet als vervanging. Daarbij zet de Minister in op het stimuleren van drie aspecten. In de eerste plaats richt zij zich op de internationale reputatie van het Nederlandse hoger onderwijs op een aantal profilerende terreinen via de ontwikkeling van MOOCs. In de tweede plaats zet zij in op samenwerking tussen Nederlandse hoger onderwijsinstellingen gericht op verbetering van het onderwijs met behulp van de inzet van open en online onderwijs over de volle breedte. In de derde plaats wil de Minister een grondige evaluatie van de ervaring

³ http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/swd2013_netherlands_nl.pdf.

met open en online onderwijs in de Nederlandse context (met als voorwaarde dat de resultaten voor alle Nederlandse hogeronderwijsinstellingen vrij beschikbaar komen). Voor deze drie doelen stelt de Minister de komende jaren één miljoen euro per jaar beschikbaar. Deze Nederlandse inzet, samen met de wens om Europese best practices en kennis uit te wisselen, verhoudt zich goed tot de activiteiten in Europees verband. In dit stadium van de open en online ontwikkeling oriënteren veel Europese landen zich op de waarde voor onderwijskwaliteit. De Minister zal dit en vergelijkbare Europese initiatieven met interesse volgen.

2.2. De uitkomsten van de recente PISA- en PIAAC-onderzoeken in relatie tot het verbeteren van vaardigheden en employability

De leden van de VVD-fractie constateren dat, als het gaat om kwaliteitsborging en aansluiting met de arbeidsmarkt in het beroepsonderwijs, er een grote rol weggelegd is voor het Eqavet⁴-netwerk. Wie vertegenwoordigen Nederland in dit netwerk, vragen de leden van deze fractie. De leden van de VVD-fractie vragen ook of deze vertegenwoordigers gemeenschappelijke doelstellingen hebben en welke dit zijn? Tevens wordt gevraagd of Eqavet volledig gefinancierd is door de overheid, en zo nee, wat het Nederlandse aandeel is in de financiering? Welke aanbevelingen zijn er de afgelopen jaren uit het Eqavet-netwerk gekomen en hoeveel daarvan concreet zijn toegepast in Nederland (of elders in Europa) en welke aanbevelingen zijn dit dan? Staat het resultaat van het netwerk in verhouding tot de kosten, zo vragen de leden van de VVD-fractie tot slot.

Nederland wordt in het Eqavet-netwerk vertegenwoordigd door een beleidsadviseur van de directie MBO van het Ministerie van OCW, een beleidsadviseur van de MBO-Raad en het Nationaal Coördinatiepunt Eqavet in Nederland. Het Nationaal Coördinatiepunt Eqavet heeft een adviesgroep ingesteld met vertegenwoordigers van het Ministerie van OCW, de Inspectie van het Onderwijs, de MBO-Raad, NRTO⁵, MBO 15, de stichting Samenwerking Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven, de Jongerenorganisatie Beroepsonderwijs en vakbonden.

Deze vertegenwoordigers hebben gemeenschappelijke doelstellingen. Dit is in de eerste plaats het bevorderen van de implementatie en ontwikkeling van de kwaliteitsborging op stelsel, regionaal en instellingenniveau in het mbo in Nederland, overeenkomstig de principes van Eqavet. Deze principes komen overeen met de Nederlandse opvattingen over kwaliteitsborging. In de tweede plaats richten we ons op het leren van elkaar door uitwisseling en samenwerking met Europese landen. In de derde plaats streven we naar een betere en meer transparante kwaliteitsborging en daardoor het vertrouwen in het beroepsonderwijs in andere Europese landen en de bevordering van de onderlinge mobiliteit en samenwerking. We werken samen met alle stakeholders in het mbo om deze doelstellingen te realiseren.

Het Eqavet-netwerk heeft in de afgelopen jaren de volgende aanbevelingen gedaan:

- De aanbeveling tot het vaststellen van een Europees referentiekader voor kwaliteitsborging in het beroepsonderwijs en training (Eqavet 2006). Deze aanbeveling is onderdeel van het Kopenhagenproces, gericht op bevordering van Europese samenwerking op het gebied van beroepsonderwijs.
- De aanbeveling dat elke lidstaat hiertoe een Nationaal Coördinatiepunt voor Eqavet inricht en samenwerking zoekt met belanghebbenden.

⁴ European Quality Assurance in Vocational, Education and Training.

⁵ Nederlandse Raad voor Training en Opleiding.

- De aanbeveling dat elke lidstaat in juni 2011 een aanpak heeft ontwikkeld ter bevordering van de kwaliteitsborging in eigen land, gebruikmakend van het Europese Referentiekader en hetgeen ontwikkeld is aan ondersteunende instrumenten en in samenwerking met belanghebbenden.
- De aanbeveling dat elke 4 jaar een evaluatie plaatsvindt.
- De aanbeveling in het Brugge Communiqué (2010) dat lidstaten verzoekt om het Europese referentiekader voor Eqavet te implementeren en te evalueren.

Nederland heeft alle bovengenoemde aanbevelingen toegepast.

Eqavet wordt voornamelijk door de Europese Commissie gefinancierd. Het Nederlandse aandeel in de financiering bedraagt jaarlijks circa 100.000 tot 130.000 euro. Meer dan de helft van dit bedrag wordt geïnvesteerd in activiteiten die de kwaliteitsborging in het mbo in Nederland bevorderen. Het resultaat staat zeker in verhouding tot de kosten omdat het merendeel van de financiële middelen geïnvesteerd wordt in verbetering van de kwaliteitsborging in het mbo in Nederland. Met name de kwaliteitsborging van instellingen en mbo-opleidingen is in het mbo nog onvoldoende ontwikkeld en behoeft verbetering. De belanghebbenden zijn tevreden over de resultaten die het Nationaal Coördinatiepunt Eqavet voor Nederlandse mbo-instellingen heeft gerealiseerd tot nu toe en werken in onderlinge afstemming verder aan de verdere versterking van kwaliteitsborging in Nederland. Vanaf 2015 is wegens herprioritering de financiering van het Nationaal Coördinatiepunt Eqavet stopgezet. De Minister zal bezien of het mogelijk is de belangrijkste activiteiten van het Nationaal Coördinatiepunt Eqavet ook na 2015 doorgezet te laten vinden

De leden van de SP-fractie benadrukken dat onderwijs in handen van de individuele lidstaten thuishoort. Zij staan dan ook achter de inzet van Nederland om er nogmaals op te wijzen dat het aan de lidstaten is om beleidsconsequenties te verbinden aan de PISA- en OESO-studies. De voornoemde leden zien ook dat de Minister verder wil inzetten op het belonen van prestaties en het verder inzetten op toptalent. De leden vrezen hiermee een eenzijdige benadering van onderwijs en wijzen op de risico's van de afrekencultuur in het onderwijs. Ook de discussie over de prestaties en vereiste vaardigheden voor het mbo is een discussie die hoofdzakelijk in Nederland zelf gevoerd dient te worden.

De Minister en de Staatssecretaris waarderen de steun van de SP-fractie voor de Nederlandse inzet om er in de OJCS-Raad op te wijzen dat het aan de lidstaten is om beleidsconsequenties te verbinden aan de PISA- en PIAAC-studies. De Minister wil inderdaad instellingen in het mbo stimuleren tot goede prestaties te komen door, in aanvulling op hun *lump sum*, afspraken te maken over hun inzet op enkele thema's. De afspraken zullen betrekking hebben op studiesucces, de kwaliteit van de beroepspraktijkvorming, vermindering van het aantal voortijdige schoolverlaters en professionalisering van docenten. Op 16 december 2013 heeft de Tweede Kamer een brief ontvangen waarin op hoofdlijnen een beeld wordt gegeven van de beoogde kwaliteitsafspraken, die samen met de mbo-sector zullen worden uitgewerkt (Kamerstuk 31 524, nr. 189). Naast instellingen, wil de Minister leerlingen stimuleren tot excellente prestaties. De invoering van kwaliteitsafspraken in het mbo en het stimuleren van excellentie in het onderwijs hoeven niet tot een afrekencultuur te leiden. Integendeel, dit draagt bij aan een kwaliteitscultuur. De Minister is graag bereid de discussie over haar inzet in dezen in Nederland, met de Kamer, te voeren.

De Staatssecretaris geeft aan dat ook in het voortgezet onderwijs het doel van het toptalentenbeleid is om leerlingen die meer kunnen en willen

leren dan het onderwijs op dit moment van hen vraagt, de ruimte te geven om zich optimaal te ontwikkelen. In maart 2014 komt hij daarom met een plan van aanpak, waarin hij scholen wil ondersteunen en stimuleren om meer aandacht te hebben voor toptalenten. Het belonen van prestaties is daar een onderdeel van, maar het gaat ook om uitdagend aanbod en het toerusten van leraren. Leerlingen vinden dat het op dit moment onvoldoende loont om een stap extra te zetten. Dat werkt niet motiverend. De Staatssecretaris wil dat bijzondere prestaties van leerlingen gezien en beloond worden. Dit is geen afrekencultuur, maar een beloningscultuur. Het belang van alle leerlingen, ook de toptalenten, staat voor de Staatssecretaris centraal.

De leden van de D66-fractie constateren dat het kabinet van mening is dat de prestaties in het mbo nog verder omhoog moeten omdat de taal- en rekenvaardigheid niet voldoende zou zijn. Graag ontvangen de genoemde leden een uiteenzetting over hoe de Minister dit wil bereiken en welke middelen zij daarvoor wil inzetten. Tevens merken deze leden op dat er reeds sprake is van een «avoisering» in het beroepsonderwijs, waarbij er steeds meer aandacht is voor algemeen vormend onderwijs ten koste van het praktijkonderwijs. De genoemde leden vragen de Minister uit te leggen of de focus op het verder verhogen van de prestaties van taal- en rekenvaardigheid het leren van vakmanschap in het beroepsonderwijs niet nog verder onder druk zal zetten.

De Minister licht toe dat een goede beheersing van de basisvaardigheden in een steeds sneller veranderende arbeidsmarkt en samenleving steeds belangrijker wordt. Zij werkt gezamenlijk met de Staatssecretaris aan verbetering van taal- en rekenprestaties in het primair onderwijs, het speciaal onderwijs, het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroeps- onderwijs. Met de wetgeving voor de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen is in 2010 voor elke onderwijssector het fundament gelegd voor heldere leerdoelen en voor doorlopende leer- en toetslijnen taal en rekenen. Voor het mbo is uitgangspunt dat studenten hun basisvaardigheden (verworven in basis- en voortgezet onderwijs) blijven onderhouden. Aan studenten van niveau 4 van het mbo worden hogere eisen gesteld. Met het diploma van niveau 4 moeten zij immers ook in staat zijn om succesvol door te stromen naar het hbo.

De invoering van de referentieniveaus taal en rekenen in alle onderwijssectoren is een traject van lange adem. Het vergt in elke sector een doorlooptijd waarin ervaring opgedaan wordt met de op de referentieniveaus afgestemde onderwijsprogramma's, leermiddelen, (pilot) toetsen en (pilot)examens. Scholen worden hierbij inhoudelijk en financieel ondersteund. Zo ontvangen in het mbo de scholen vanaf 2010 jaarlijks circa 52,5 miljoen euro. Voor meer informatie over deze ondersteuning verwijst de Minister naar de voortgangsrapportage van september 2013 (Kamerstuk 31 332, nr. 21). De Minister is net als de vragenstellers van mening dat het onwenselijk zou zijn wanneer het taal- en rekenbeleid voor het beroepsonderwijs te ver door zou schieten. Verhoging van taal- en rekenprestaties moet geen doel op zich vormen, de focus in het beroeps- onderwijs is en blijft immers het leren van vakmanschap. Modern vakmanschap vergt van beroepsbeoefenaren dat zij breed inzetbaar zijn en het vermogen bezitten zichzelf verder te ontwikkelen. Taal- en rekenonderwijs gericht op het onderhouden en versterken van basisvaardigheden dragen hieraan bij.

3. Verslag OJCS-Raad 25 en 26 november 2013

3.1 Oriënterend debat convergentie media en richtlijn audiovisuele mediadiensten

De leden van de D66-fractie zouden graag van het kabinet uitleg krijgen over de posities van de verschillende lidstaten inzake het groenboek over convergentie van de audiovisuele media. Kan het kabinet een korte opsomming en uiteenzetting geven van de posities van de verschillende lidstaten en daarbij tevens vermelden wat de belangrijkste aandachtspunten en kanttekeningen zijn? Tevens vragen de leden of het kabinet kan toelichten welke lidstaten de Nederlandse positie steunen, en welke lidstaten de Nederlandse positie juist niet steunen en welke argumenten zij daarvoor aanvoeren.

De Staatssecretaris geeft aan dat tijdens de OJCS-Raad van 26 november 2013 een openbaar oriënterend debat heeft plaatsgevonden over veranderend kijkgedrag in een geconvergeerde mediaomgeving en de EU richtlijn voor audiovisuele mediadiensten (AVMD). Aangezien het een oriënterend debat betrof en er per lidstaat twee minuten spreektijd was, moet vooropgesteld worden dat nog niet de volledige en definitieve standpunten van de lidstaten aan de orde zijn geweest. De opsomming en uiteenzetting van voorlopige posities van de lidstaten die de staatssecretaris hierna zal geven, moeten dan ook in dit licht worden gezien en kunnen in een volgende behandeling van dit onderwerp eventueel nog wijzigen of specifieker worden. Voor de volledigheid wijst de Staatssecretaris de vragenstellers ook graag op de site van de Europese Commissie⁶, waar de schriftelijke reacties van de lidstaten op de consultaties over het Groenboek staan.

De Staatssecretaris licht verder toe dat tijdens het debat bleek dat lidstaten verschillend denken over aanpassing van de AVMD richtlijn. Wel bepleitten meerdere landen, waaronder Nederland, om lineaire en non-lineaire audiovisuele diensten zoveel mogelijk gelijk te behandelen. Enkele landen spraken gedurende het verkennende debat twijfels uit over het bereik van EU regels: Spanje sprak zijn twijfel uit of de AVMD richtlijn, de regels voor e-commerce en telecommunicatie (Universele Dienstenrichtlijn) samen het hele spectrum aan spelers bestrijken. Ierland merkte op dat bedrijven die buiten de EU zijn gevestigd, niet aan EU spelregels gehouden kunnen worden. Van veel nieuwe spelers is volgens Polen onduidelijk of ze onder de AVMD richtlijn vallen. Nederland heeft in het debat aangegeven dat convergentie tussen televisie en internet in Nederland al grotendeels de realiteit is. Het brengt meer keuze en meer diversiteit. Het toekomstige wetgevend kader moet omroepen en andere mediabedrijven ruimte geven om te vernieuwen en kansen te benutten. Nederland wil waken voor overregulering; dat werkt niet in een internationaal medialandschap met een grote rol voor internet. Het onderscheid in de huidige AVMD richtlijn tussen lineair en non-lineair zou moeten verdwijnen en in plaats daarvan zouden we per onderwerp kunnen kijken welke regels nodig zijn op EU niveau. Nederland meent dat de quota voor het Europese product niet effectief zijn gebleken; het is daarom beter om te investeren in kwaliteit, marketing en distributie van het Europese audiovisuele product. Bescherming van minderjarigen blijft volgens Nederland een belangrijke prioriteit. De Staatssecretaris voegt toe dat de lidstaten het over dit punt, de bescherming van minderjarigen, snel eens kunnen worden.

⁶ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/consultation-green-paper-preparing-fully-converged-audiovisual-world-growth-creation-and-values>.

Polen, Duitsland, Finland, Slovenië, Tsjechië en Letland namen posities in die vergelijkbaar zijn met die van Nederland. Tsjechië dacht meer te kunnen overlaten aan zelfregulering door bedrijven en voorlichting van gebruikers. Duitsland wil niet tornen aan het principe in de AVMD richtlijn dat het land van oorsprong jurisdictie heeft, maar wil wel nationaal een (financiële) heffing kunnen opleggen aan alle distributeurs van audiovisueel aanbod op hun grondgebied; deze heffing komt vervolgens via een fonds ten goede komt aan nieuwe producties.

Frankrijk liet weten dat de EU pal moet staan voor bescherming van minderjarigen, culturele diversiteit (c.q. Europees product), toegang voor gehandicapten e.d., aangezien internet mensen toegang biedt tot een «ongereguleerd» aanbod. De AVMD richtlijn kan volgens Frankrijk nog lang mee, maar als we in EU-verband besluiten deze toch te wijzigen, dan moeten we hoge eisen stellen. De integriteit van audiovisuele werken dient ook beschermd te worden. Frankrijk zal bij een wijziging van de AVMD richtlijn het principe van het land van oorsprong ter discussie stellen.

België streeft naar een gelijke behandeling van lineaire en non-lineaire diensten, bijvoorbeeld (door strengere eisen aan) de promotie van Europese werken. Buitenlandse aanbieders die niet onder de richtlijn vallen hebben volgens België mogelijk een negatief effect op de culturele diversiteit. Ook Italië en Kroatië willen naar gelijke spelregels voor lineaire en non lineaire diensten. Er tekent zich volgens Italië een strijd af om *premium* inhoud. Nieuwe over-the-top televisie-aanbieders ontsnappen aan de regels, evenals fabrikanten van schermen. De EU moet het principe van non-discriminatie verankeren, dus voorkomen dat bepaalde inhoud de consument gemakkelijker bereikt dan andere.

Zweden vindt dat de huidige AVMD richtlijn nog steeds voldoet. In Zweden bieden diverse krantenuitgevers video aan op internet, en volgens Zweden moeten we hen niet lastigvallen met meer regels. Zweden vindt het prima om alleen aan traditionele televisie strengere eisen te stellen. Op nationaal niveau zou geregeld moeten worden dat mensen weten waar ze terecht kunnen met welke klachten over mediabe-drijven.

Ook het Verenigd Koninkrijk wil voorlopig geen wijziging van de AVMD richtlijn. De impact van *video-on-demand* is beperkt. Veel nieuwe kwesties kunnen nationaal en door zelfregulering en co-regulering worden opgelost volgens het Verenigd Koninkrijk.

Slowakije, Griekenland, Cyprus en Roemenië hechten een bijzonder belang aan bescherming van kinderen in het mediadomein en aan educatie en voorlichting voor ouders en kinderen. Cyprus is bang dat mensen door internet en sociale media alleen nog maar in hun eigen «bubble» leven.

Portugal wil eerst en vooral innovatie steunen en samen met de sector werken aan zelf- of co-regulering. De EU moet legaal aanbod (respect auteursrecht) bevorderen, grensoverschrijdende communicatie regelen, concurrentie bevorderen, makers en diversiteit beschermen.

Letland liet weten mediaconcentratie te willen tegengaan.

Estland gaf ten slotte te kennen de multiterritoriale (auteursrecht) licenties voor audiovisuele werken te willen aanmoedigen, zodat de toegang tot het Europese product verbetert.

De leden van de D66-fractie merken ook op dat het kabinet nog steeds van mening is dat er lichtere Europese regels moeten komen voor reclame en sponsoring. De leden zijn nog niet overtuigd van het nut en de noodzaak hiervan. Graag ontvangen zij een heldere toelichting op welke punten deze regels over reclame en sponsoring lichter zouden moeten worden. Tevens vragen de genoemde leden om een toelichting inzake de positie van andere lidstaten op dit punt.

De Staatssecretaris geeft aan dat de Nederlandse positie ten aanzien van de versoepeling van de reclameregels mede is ingegeven door de steeds grotere toename van consumptie van audiovisuele mediadiensten via de internetconnectie (non-lineair) en de ontwikkeling van nieuwe reclame-technieken die daarmee gepaard gaat. Hierbij valt denken aan reclame-technieken zoals «pre-rolls»⁷ en «scribes».⁸ De huidige Europese reclameregels zijn echter specifiek toegeschreven op reeds bestaande reclametechnieken die ontwikkeld zijn voor lineair kijken, zoals product-plaatsing en reclameboodschappen in vaste blokken door de programma's heen. Het is naar de opvatting van het kabinet niet meer van deze tijd om een onderscheid te maken tussen reclameregels voor lineair en non-lineair aanbod. Het is echter ook niet reëel om het non-lineaire aanbod aan dezelfde (strengere) regels te onderwerpen als het lineaire aanbod. Het kabinet wil daarom de Europese reclameregels zo omvormen dat ruimte ontstaat voor meer flexibiliteit, zodat het recht kan mee evolueren met de technische ontwikkelingen op dit gebied. Het kabinet meent dat de EU-reclameregels zich moeten beperken tot de kern: een helder onderscheid tussen redactionele inhoud en commerciële communicatie. Als uitvloeisel van dit onderscheid kunnen we de reclame rondom of in enkele genres eventueel meer aan banden leggen, zoals bij nieuws, actualiteiten, documentaires, kinder- en godsdienstige programma's. Tijdens het oriënterende debat in de OJCS-Raad van 25 en 26 november 2013 is door andere lidstaten nog niet specifiek op dit punt ingegaan.

⁷ pre-rolls is een vorm van reclame die wordt getoond voordat een online video content die is opgevraagd wordt geladen.

⁸ scribes zijn kleine blokken die via de internetconnectie in het beeld van een televisie-uitzending worden gebracht van een sportwedstrijd met daarin de naam van het bedrijf die een desbetreffende tijd of scorewaarneming technisch mogelijk heeft gemaakt